

Božična.

Lej, zvezdice božje
 Miglajo lepó!
 Odperto široko
 Je sveto nebó.
 Duhovi nebeški
 Se 'z raja versté,
 Prepevajo slavo,
 Na zemljo hité.

Obljuba predavna
 Postala je res,
 Prišel je zveličar
 Na zemljo 'z nebes,
 Pri uhogih pastirjih
 Kot dete leži,
 Si revšino 'zvoli.
 Ponižnost uči.

Oj srečne dušice,
 Ki njega dobé!
 On polní z bogastvom
 Ubogo sercé.
 Vsi k njemu hitimo,
 Saj rad nas imá!
 Odkrivajmo rane
 Mu svojga serca!

Novice.

(Odlomek iz prijateljskega dopisa.) Zelo me je razveselilo, ko sem zvedil, da naš ljubljani „Tovars“ misli dvakrat na mesec obiskovati naše slovenske šole. Le naprej v složni tovaršii, in porinili bomo slovenskemu svetu na mirnem morji potujočo bogato barko! Napredujemo sicer počasi, pa vendar spešno; zakaj, kjer prvi učitelji dežele ne podpirajo procvetanja svojega, tam je slabo i. t. d. — Vi se zahvaljujete za moje poverljive spise. Zakaj? Ali ni to moja sveta dolžnost kot sinka mile matere Slave? Dokler bo „Tovars“ izhajal in moje pero pisalo, ga s svojo majhno podporo ne bom zapustil. Le nič ne dvomite; spisov bote gotovo toliko dobivali, da se tega dela brez vse skerbi lahko polotite.

Iz Šentjurja na Štajarskem. Ljubi „Tovars!“ z velikim veseljem sem čital dopis „iz Krašnje“ v Tvojem 11. listu, v kojem se je hvalilo prelepo petje nedolžnih šolskih otročičev ob veliki cesti od Ljubljane proti Vranski. Zraven pa še jaz pristavim: Sladko petje nedolžnih otročičev se tudi prav pogosto nahaja in sliši o jeseni po spašnikih od Vranske proti Celju, kar se lahko vsak sam prepriča. Kdor pa še lepše in sladkejše petje mile mladine slišati hoče, naj se jeseni k očitnim šolskim preskušnjam poda, in videl bo, da šolska mladina v prelepem petju zares leto za letom stopa na višjo stopnjo. Hvala vsem gorečim g. g. učiteljem, kateri se veselo pečajo in trudijo z otroškim petjem; zakaj mico petje lepih popevk pomaga neizrečeno veliko k pobožni izreji nedolžnih otročičev. Vsak človek mora spoznati, da od tistega časa, kar se je jelo v šoli petje učiti, zginejuje tudi pohujšljive in umazane pesmi pri prostem ljudstvu. Vse to se poterjuje, kajti o poletnih večerih lahko človek sliši, kako odrasčeni fantiči in deklički od svojega dovršenega posla gredé lepe in svete pesmi prepevajo, ter sami sebe in druge razveseljujejo. Pa, kakor lepo petje popotnika v serce gine, toliko več ga še veseli, ako ga nedolžna mladina iz šole gredé, pobožno pozdravlja s „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Več časa že hodim po mnogih krajih po opraviilih; pa to lepo navado najdem le pri otročičih od Vranske do Braslovča na Štajarskem.

To je resničen dokaz vsakemu ptujcu, koliko velja dobra šola. Po nekterih krajih pa se mi prigodí, namesto da bi me otroci pobožno pozdravljali, me še zasmehujejo. Oj, kako težavni pot taka malopridna mladina popotniku napravlja! Dobro vem, da se mladina povsod uči, kako se mora po poti gredé obnašati; ali žalibog! to se ne spoznava. Dragi „Tovars!“ zakaj se nekteri otrociči tako slabo po poti obnašajo? in kako bi se naj ložeje ta pobožna navada lepega pozdravljanja povsod vpeljala! *) H koncu pa še rečem: Hvala vsem marljivim g. g. učiteljem, posebnó pa tistim iskrena zahvala, koji si po vsi moči prizadevajo, da bi se njihovi šolci povsod lepo obnašali; zakaj, lepo obnašanje otrok podpira odrasčenim ljubezen do šole, slabo pa jo podira. Z Bogom! Martin Krašovec, kmet.

Iz Kamnika. — k. Moje misli so, da naj „Tovars!“ po vsaki ceni dvakrat na mesec izhaja, ker je enkrat na mesec premalo za namen, ktere-ga si je ta list postavil. Tudi se čuti, da kak daljši sostavek tako rekoč zgubi mikavnost in veljavo, če ga bravec bere, pa zopet dolgo ne vidi. Ako pa bo „Tovars!“ dvakrat izhajal, se bo tedaj za povzdigo našega učiteljstva veliko zboljšalo, in marsikteri dopisavec bo raje dopisoval, če nas bo „Tovars!“ bolj pogosto obiskoval. — Dobro vem, da vrednik nima veliko časa, da bi sam mogel obširno spisovati; on ima z vredovanjem dosti sitnost; in vendar, ker se zanašam, da se bo za naprej „Tovars!“ več pisavcov pridružilo, se ni bati prevelike zadrege. Kar mene zadene, si bom, ako Bog dá, prizadeval „Tovars!“ večkrat kaj dopisovati; ali kaj pomaga, ker je moja vednost preplitva. **) Po mojih mislih bi bilo tudi treba, da bi „Tovars!“ prinašal tudi kaj poudčnega iz slovenske slovnice in sploh iz slovenskega lepglasja in spisja.

Kakor sem slišal, je bilo letosi pri konzistorialni preskušnji zastavljeno vprašanje od oblik slovenskega glagola, kar je gotovo marsikteremu novincu glavo belilo. „Tovars!“ naj bi nam tedaj tudi takih rečeh kaj podajal. — Če bo „Tovars!“ večkrat shajal, bo tudi smel prostje dihati, to je, da bo smel véasi tudi iz kakega kota šolskih izb kaj pomesti in jih prevetríti. — Ako bo Bog hotel in sreča učiteljska, bo naš mladi „Tovars!“ postal sčasoma verli mož in čverst odgojitelj na slavo božjo in na srečo našega millega naroda. — H sklepu naj še omenim, da mi je sostavek v zadnjem listu: „Poskušnja imenske zla-ge rek“ kaj zelo dopadel. Bo li „Tovars!“ ta mični spis še dalje prinašal? ***) Z Bogom!

Iz Ljubljane. „Novice“ nam v 45. listu kažejo svoj prav dober šolski program za Slovence gledé ljudskih in srednjih šol, ter pravijo:

Kar se tiče ljudske šole, to so se vsi pedagogi že davno zedinili, da se mora osnovati čisto na maternem jeziku, ako hoče uspeh ineti. Sklicujemo se v tem oziru na spis Nemca barona Helferta sedanjega c. k. vodja učilnih zadev avstrijsanskih. To prepričanje je tudi naše, ter terjamo, da bodo ljudske, tako imenovane „farne šole“ čisto slovenske. Samo v tako imenovanih glavnih šolah po mestih s štirimi razredi, iz katerih mladež deloma prestopa v srednje šole, naj bi se odstopilo od načela natoliko, da bi se v 3. in 4. razredu jel učiti tudi nemški jezik, kakor posebni nauk, ali slovenski jezik ima ostati tudi v teh šolah skoz in skozi učni jezik.

Naj nam nihče ne ugovarja, da kmet sam želi nemški jezik. To proti nam nič ne dokazuje, ker vemo, zakaj si go želi. Kmet je praktičen človek, ter sodi svoje potrebe po dosedanjih okoliščinah, ker je nemščina kaj veljala; al dajte slovenskemu jeziku v šoli, pisarnici in djanskem življenju njegove pravice, ki mu gredo po temeljnih postavah naše države, da ne bode ptujec na domači zemlji, bo pa kmet kmali drugačnih misli. Ako bi pa poedini kteri človek na

*) „Beseda gine, izgled ga rine“.

Vredn.

**) Ravno take misli nam kažejo veselo upanje.

Vredn.

***) Če bo po volji gosp. pisavca tega sostavka, ga bo nadaljeval „Tovars!“ v II. tečaju.

Vred.

kmetih želel, da bi se njegov sin tudi nemškega jezika naj ga učil, da po učitelju posebej v tem jeziku podučevati; al nihče naj ne tirja, da bi se zavoljo enega ali dveh morali vsi drugi otroci po nepotrebnem z nemščino ubijati in dragi čas zgubivati za druge mu tako kervavo potrebne vednosti.

Radosni tudi beremo v 46. listu „Novic“ iz Gorice, da so imeli v ondanjšnji normalki, pod predsedništvom šolskega nadzornika g. dekana J. E. Mozetiča, veliko učiteljsko konferenco, h kateri so bili menda vsi ljudski učitelji goriske nadškofije povabljeni. Na dnevnem redu je bil nov učni načrt za goriško-gradiškansko ljudsko šolo poslan od teržaškega namestništva. Nasledek pretresovanja je bil, da je menda uni „kulturi“, ki jo nekteri za edino vladarico čislajo, za vselej odklenkalo. Sklenilo se je namreč, poslani načrt koj vpeljati. Po tej učni osnovi se tedaj umakne nemščina narodnima jezikoma in neha popolnoma biti učni jezik v goriško-gradiških šolah; učila se bo le kot predmet po 4 in 5 ur na teden v III. in IV. razredu glavnih fantovskih šol; iz dekliških in vseh farnih šol je za vselej odpravljena. G. dopisnik pravi, da se ta važni načrt opira na skušnje, katerih si je bil šolski svetovavec g. Pavišič o priložnosti, ki je lani ondanjše šole obiskoval, preporno torbico nabral, ter pravi: „Slava g. Pavišiču, slava goriškemu učiteljstvu!“

Slišali smo enkrat, da se bo tudi pri nas marsikaj preuredilo v ljudskih šolah; toda zdaj je zopet vse tiho, in učitelji delajo vsak po svoji dobri ali slabi navadi, kakor jim je drago. Bolje bi bilo, da bi mi, ki smo na sredi Slovenije, kazali sosedom pot, kakor pa da jo drugi nam kažejo.

Iz Ljubljane. V nedeljo zvečer 24. nov. je napravila čitavnica svojo prvo „besedo“, pri kateri je nje predsednik čast. gosp. mestni predstavnik Mihael Ambrož pozdravil družbenike s preserečnim govorom. Dokazal je, da je človek iz dvojne nature: telesne in dušne; pa ima tudi dvojne potrebe — materialne in duševne — da potrebuje tedaj dvojnega razsvitljenja: materialnega in duševnega. — da duševno razsvitljenje napreduje naj krepkeje tam, kjer je ustanovljeno na narodni podlagi. — in se razširja naj bolj tam, kjer se opira na združene moči i. t. d. — (Tudi naše ljudske šole naj bi se ravnale po teh zlatih resnicah.)

Premembe v učiteljskem stanu.

Za začasne učitelje pridejo g. g.: Janex Juvanc iz Lašic na Unice, — Albin Hofbauer z Unice v Lašce, — Janez Novak iz Boštanja v Čermošnice, — Florijan Kaliger iz Čermošnic v Boštanj, — Janez Poženel iz Dobrepolj v Črni Verh pri Idrii, — Janez Gantar, pot. pripr., v Adlešče, — France Adamič, pot. pripr., v Zgornji Tuhinj.

Za podučitelja pride g.: Matija Rant, pot. pripr., v Dobrepolje. Franc Mlakar, zač. uč. v Čermošnicah, se je službi odpovedal.

Imenik visokočast. in čast. g. g. naročnikov. 501. Dr. Andr. Vojska, c. k. sodni svetovavec v Ljubljani. — 502. Greg. Keržič, c. k. državnega pravdnika namestnik v Novem mestu. — 503. Slav. narod. čitavnica v Marburgu. — 504. Slav. narod. čitavnica v Ljubljani.

 Današnjemu listu je pridjan zavitek, kazalo in naročilni list za novo leto.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Mille.